

УДК 339.944+338.46 (477)

РОЛЬ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ОБ'ЄКТІВ УКРАЇНИ У ТРАНСКОРДОННОМУ СПІВРОБІТНИЦТВІ

Яремович П. П.

Кандидат економічних наук, старший викладач кафедри «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» Київського економічного інституту менеджменту.

Анотація. *В умовах глобалізації світового господарства, розвиток інфраструктурних об'єктів в Україні набуває нових пріоритетних напрямів, поштовхом для чого є практичні дії української влади. Покращення інвестиційного клімату, вдосконалення законодавчої бази в галузі будівництва позитивно впливають на якість життя населення, сприяють вільному руху товарів, людей і капіталів через кордон. Вони також сприяють мобілізації місцевих ресурсів та підвищенню ефективності їх використання, об'єднують зусилля для вирішення спільних проблем у розвитку інфраструктурних об'єктів України.*

Важливу роль у реалізації стратегії розвитку інфраструктурних об'єктів нашої країни відіграють органи державної влади, бізнес, громадськість. Їх співпраця сприяє мобілізації внутрішніх ресурсів території, визначення та реалізації пілотних проектів, залучення фінансових ресурсів та інвестицій. Такий підхід вимагає створення регіональних та місцевих ланок взаємодії, організації коаліцій між різними групами інтересів, створення ефективних систем прийняття рішень, залучення до транскордонної співпраці, розвиток державно-приватного партнерства з метою ефективного інституційного та фінансового забезпечення розвитку інфраструктурних об'єктів в Україні в умовах євроінтеграційних процесів.

Державна підтримка розвитку інфраструктурних об'єктів дає можливість регіонам країни брати безпосередню участь у таких проектах. Окрім організації розробки та первинного відбору проектів обласні органи влади стають учасниками їх співфінансування, забезпечують діяльність системи моніторингу в межах своєї компетенції, що сприяє залученню інвесторів у вітчизняний транспортно-логістичний сектор, підвищує конкурентоспроможність наших підприємств на європейському ринку транспортно-логістичних послуг.

Ключові слова: *інфраструктурні об'єкти, розвиток, роль, транскордонне співробітництво, фінансове забезпечення.*

Постановка проблеми. За сучасних умов розвитку інтеграційних процесів України розвиток інфраструктурних об'єктів в нашій країні має можливість прискорювати процеси вирівнювання якості життя населення та сприяти досягненню вільного руху товарів, людей і капіталів через кордон. Воно також може сприяє мобілізації місцевих ресурсів та підвищення ефективності їх використання, об'єднувати зусилля для вирішення спільних проблем у розвитку інфраструктурних об'єктів України.

Мета статті – обґрунтувати раціональність та ефективність інституційного та фінансового забезпечення розвитку інфраструктурних об'єктів в Україні в умовах євроінтеграційних процесів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз перспектив розвитку інфраструктурних об'єктів та їх трансформаційних змін свідчить, що визначальними складовими даних процесів є інституційне та фінансове забезпечення. Тематикою інституційного, фінансового та організаційно-правового забезпечення розвитку інфраструктурних об'єктів нашої країни найбільш ґрунтовно займаються українські вчені-економісти І. Журба, А. Румянцев, О. Рогач, А. Рибчук, А. Філіпенко, М. Хмара але ряд питань їх практичного застосування в умовах сьогодення залишаються невирішеними.

Основні результати дослідження. У сфері розвитку інфраструктурних об'єктів нашої країни державне управління здійснюють Кабінет Міністрів України, Міністерство інфраструктури України, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування відповідно до їх компетенції. Інші центральні органи виконавчої влади беруть участь у сприянні розвитку інфраструктурних об'єктів нашої країни в межах компетенції, встановленої законодавством України, а також у разі необхідності вносять пропозиції щодо змін до законодавчих актів України з питань розвитку інфраструктурних об'єктів.

В цьому випадку координація співробітництва ведеться лише за окремими напрямками і не поширюється на всі сфери життєдіяльності. На жаль, в Україні не створилися сильні відокремлені євро регіональні структури, як це спостерігається у країнах ЄС, які взяли б на себе всю поточну роботу щодо розвитку інфраструктурних об'єктів в Україні.

Реалізація стратегії розвитку інфраструктурних об'єктів нашої країни неможлива без мобілізації локальних гравців (органів влади, бізнесу, громадськості) навколо їх виконання, мобілізації внутрішніх ресурсів території, визначення та реалізації пілотних проєктів, залучення фінансових ресурсів та інвестицій. Це вимагає створення регіональних та місцевих мереж взаємодії, організації коаліцій місцевого та регіонального розвитку між різними групами інтересів, створення ефективних систем прийняття рішень, залучення до транскордонної діяльності або створення спеціалізованих професійних інститутів.

Важлива роль у розвитку інфраструктурних об'єктів нашої країни належить створенню та ефективному функціонуванню інфраструктури інституцій підтримки таких проєктів. Слід відзначити, що в останні роки в обласних та деяких районних центрах прикордонних областей України створені та функціонують агентства регіонального розвитку інфраструктурних об'єктів, інформаційно-консалтингові фірми та інші підтримуючі організації (зокрема Агенція регіонального розвитку та європейської інтеграції у Львові, Центр українсько-угорського регіонального розвитку в Ужгороді тощо). Лише у Львові і Львівській області їх функціонує більше двадцяти, не враховуючи бізнес-центри, бізнес-інкубатори та інші консалтингові структури, які можуть в рамках своєї діяльності сприяти розвитку інфраструктурних об'єктів в Україні. Однак рівень інституційного забезпечення підтримки розвитку інфраструктурних об'єктів у нашій країні ще далекий від рівня сусідніх країн Європи.

У сфері інституційного супроводу розвитку інфраструктурних об'єктів нашої країни на сьогодні розвивається за декількома напрямками. Перший – в межах двосторонніх контактів регіонів на основі підписаних міжрегіональних угод між органами місцевого самоврядування та державної влади. Другий – на основі взаємодії та співпраці відповідних інституцій по обидва боки кордону, насамперед Агенцій регіонального розвитку та торгово-промислових палат регіонів. Третім компонентом системи сучасного розвитку інфраструктурних об'єктів у нашій країні є діяльність громадських організацій, включаючи реалізацію проєктів за програмами міжнародної технічної допомоги. У більшості випадків згадані проєкти спрямовані на формування громадянського суспільства на східних

кордонах ЄС та подолання негативних історичних або культурних стереотипів у свідомості мешканців прикордоння. Ще одним джерелом руху розвитку інфраструктурних об'єктів України є підприємницьке середовище. Його активність розповсюджується, передусім, на розвиток міжнародних господарських логістичних комплексів, елементів виробничої інфраструктури, реалізацію великих інвестиційних проектів, розвиток придорожньої інфраструктури.

Розвиток інституційного забезпечення інфраструктурних об'єктів йде до його вищої організаційної форми – розбудови єврорегіональних міжнародних господарських логістичних комплексів, створення яких відбувається шляхом укладання угод про транскордонне співробітництво між органами місцевої влади прикордонних територій. На цій підставі формуються об'єднання адміністративно-територіальних одиниць муніципального і регіонального рівнів, зацікавлені в спільній реалізації різнопланових проектів у межах даної сукупності прикордонних регіонів.

Наразі зміна інституційних форм євроінтеграційної транскордонної кооперації здійснюється в руслі появи виважених концептуальних стратегій та концепцій розвитку прикордонних регіонів, які з'явилися як відповідь на виклик – розширення ЄС – і вже практично використовуються як один з потенційних інструментів створення «Європи без внутрішніх кордонів».

ЄС запропоновані чотири Програми Сусідства, в яких бере участь Україна, а також такі інституційні форми єврорегіонального співробітництва, як «Інтеррегіо», «Концепція спільного розвитку прикордонних територій України і Угорщини» завдяки якій з'являється можливість синхронізації регіональних пріоритетів розвитку із загальнонаціональними, визначеними в євроінтеграційній стратегії України та Плані дій «Україна – ЄС». Ці Програми вже сьогодні реалізуються в прикордонні, є одними з перших важливих кроків етапу практичного втілення принципів і механізмів транскордонної політики сусідства ЄС та втілення програм розвитку інфраструктурних об'єктів.

Аналіз сучасних програмних документів перерахованих концепцій показує, що вони при ідентифікації проблем розвитку інфраструктурних об'єктів у межах транскордонного співробітництва не завжди синхронізуються і враховують сегменти Лісабонської стратегії та План дій «Україна – ЄС», відсутня продумана стратегія конкурентоспроможності України у використанні її транзитного потенціалу. Новим потенціалом і одночасно новим інструментом розвитку інфраструктурних об'єктів в межах транскордонного співробітництва стало і білатеральне співробітництво України з країнами-сусідами – новими членами ЄС.

Зокрема йдеться про допомогу Словаччини, уряд якої запропонував Програму, спрямовану на співпрацю з тими країнами і регіонами, які визначені пріоритетами зовнішньої політики Словаччини поза межами ЄС. Чільне місце серед них відводиться Україні. Про це свідчить План допомоги Словаччини Україні при виконанні цілей Плану дій «Україна – ЄС», прийнятий урядом Словацької Республіки.

У рамках цього документа Україна наразі ще не ідентифікувала для себе можливості Словаччини в рамках білатеральної допомоги для реалізації і наповнення цілей Плану дій «Україна – ЄС». Але тим не менш План дій «Словаччина – Україна» – важливий перший приклад сучасних українсько-словацьких відносин, орієнтований на європейський рівень транскордонної співпраці й створення концепцій спільного розвитку прикордонних територій України та Словаччини слідом за Угорщиною, враховуючи транзитний потенціал нашої країни й перспективи розвитку мережі міжнародних господарських логістичних комплексів. Нові стратегії покликані мінімізувати негативний вплив на регіон різних тем-

пів європейської інтеграції, що демонструються різними країнами, виключити можливість ізоляції прикордонних регіонів як периферійних. Наразі перспективи розвитку інфраструктурних об'єктів нашої країни є не лише способом розвитку контактів між територіями сусідніх країн, але й формою та засобом поживлення ширших загальноєвропейських інтеграційних тенденцій.

Варто зазначити, що сьогодні держава активно сприяє розвитку інфраструктурних об'єктів шляхом реалізації державних програм фінансової підтримки створення міжнародних господарських логістичних комплексів. Значну фінансову підтримку надають міжнародні фінансові інституції, зокрема ЄС, в рамках проекту TRACESA. Варто також зазначити, що упродовж 1998-2002 рр. Європейською Комісією через програму «TACIS CBC» Україні було надано 22,5 млн. євро для фінансування проектів транскордонного співробітництва, що здійснювалися і здійснюються зараз на територіях Волинської, Львівської, Закарпатської, Івано-Франківської, Чернівецької та Одеської областей [1].

Розвиток інфраструктурних об'єктів, зокрема, міжнародних господарських логістичних комплексів в Україні спрямоване на досягнення наступних цілей:

- 1) сприяння економічному та соціальному розвитку;
- 2) підвищення ефективності транзитного потенціалу нашої країни;
- 3) сприяння транскордонному співробітництву;
- 4) створенню позитивного інвестиційного клімату.

У державній регіональній політиці, яка викладена у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року, міститься розділ щодо сприяння розвитку інфраструктурних об'єктів. На підставі визначених у цьому документі пріоритетів розроблена концепція розвитку інфраструктурних об'єктів, зокрема, на підставі створення міжнародних господарських логістичних комплексів. Варто зазначити, що на вибір пріоритетів розвитку транскордонного співробітництва в Україні, у тому числі створення міжнародних господарських логістичних комплексів, мали вплив загальноєвропейські пріоритети, означені у програмах сусідства ЄС та рекомендаціях Ради Європи щодо розвитку міжнародних транспортних систем.

Державна програма розвитку інфраструктурних об'єктів, передбачає фінансову підтримку проектів, що розробляться в рамках чинного законодавства та відповідно до прийнятих методичних матеріалів: положення про порядок підготовки проектів розвитку міжнародної транспортної системи, положення про порядок конкурсного відбору проектів міжнародних господарських логістичних комплексів, типової методики відбору інфраструктурних проектів.

Така ситуація, на наш погляд, характеризується обмеженістю доступних державних кредитних ресурсів для будівництва інфраструктурних об'єктів. Крім того, потрібно зазначити, що значні обсяги інвестицій, потрібних для створення супутньої інфраструктури, служать бар'єром на вході в галузь для нових компаній. Тому, цілком логічно, що одним із дієвих механізмів рішення цієї проблеми може стати спільне використання державного і приватного капіталу. Першим кроком у цьому процесі має стати написання інвестиційного проекту який представляє собою обґрунтування економічної доцільності, необхідну проектно-кошторисну документацію, а також опис практичних дій щодо здійснення інвестицій. Обґрунтування стратегії фінансування інвестиційного проекту обов'язково має передбачати вибір методів фінансування, визначення джерел фінансування інвестицій та їх структури. Метод фінансування інвестиційного проекту виступає як спосіб залучення інвестиційних ресурсів з метою забезпечення фінансової реалізації проекту міжнародного господарського логістичного комплексу, який задовільнить попит на по-

слуги по експедируванню вантажів, які складають більше половини всіх логістичних послуг, що є хорошим стимулом для розвитку транспортно-логістичної інфраструктури. Варто зауважити, що ринок логістичних послуг України знаходиться на початковому рівні розвитку – він не сформований, не структурований і в більшості випадків непрозорий. Відсутня достовірна статистична інформація за обсягами ринку в Україні, структурі послуг і доходи. При відсутності саморегульованих організацій у сфері логістичного бізнесу відсутні стандарти логістичних послуг. Попит на якісні логістичні послуги в Україні значно перевищує пропозицію, а скільки-небудь серйозна конкуренція відсутня, при цьому забезпеченість складськими площами помітно відстає від загальносвітових тенденцій.

Окрім цього, система науково-методичного та аналітичного супроводження включає інституції міжнародної транспортно-логістичної системи, інформаційно-консалтингові організації, агенції регіонального розвитку, які формують транскордонну статистику руху товарів, здійснюють менеджмент і моніторинг транскордонного співробітництва проектів відповідно до методичних рекомендацій формування транскордонної статистики, організації інформаційних систем транскордонного співробітництва, формування системи моніторингу тощо.

Висновки. Таким чином було визначено, що у процесі державної підтримки розвитку міжнародних господарських логістичних комплексів безпосередню участь беруть регіони, на території яких реалізуються такі проекти. Окрім організації розробки та первинного відбору проектів обласні органи влади можуть стати учасниками співфінансування проектів і забезпечити діяльність системи моніторингу в межах своєї компетенції. З метою залучення інвесторів в транспортно-логістичний сектор країни і підвищення експортно-імпоротної конкурентоспроможності через розвиток логістики, уряду України необхідно постійно розробляти і схвалювати цільові програми розвитку транспортно-логістичної інфраструктури країни.

Проте, досвід країн-членів ЄС свідчить, що найбільш ефективно система державної підтримки розвитку інфраструктурних об'єктів реалізується через діяльність євро регіонів.

Список використаної літератури

1. Концепция развития транспортно-дорожного комплекса Украины на среднесрочный период и до 2020 года [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://mintrans.gov.ua/mintrans/control/uk/publish>.
2. Журба І. Є. Транскордонне співробітництво країн Центральної та Східної Європи в умовах розширеного ЄС (питання теорії та практики): монографія / І. Є. Журба. – Хмельницький : ХНУ, 2008. – 311 с.
3. Рибчук А. В. Глобальна виробнича інфраструктура світового господарства: теорія і практика: Монографія / А. В. Рибчук – Дрогобич : Вимір, 2009. – 436 с.
4. Філіпенко А. С. Міжнародні торговельні зв'язки України: генезис і структура. [Навч. посібник] / А. С. Філіпенко. – К. : Знання України, 2008. – 223 с.
5. Шнирков Олександр. Передумови та наслідки створення поглибленої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС / Олександр Шнирков // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.iir.kiev.ua/press.

THE ROLE OF THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S INFRASTRUCTURE FACILITIES IN INTERNATIONAL COOPERATION

Yaremovych P. P.

Candidate of Economic Sciences, a senior lecturer in «Foreign Economic Activity Management» Kyiv Economics Institute of Management.

Abstract. *Development of Ukraine's infrastructure objects takes priority areas in conditions of globalization of the world economy, the impetus for what is practical actions of Ukrainian authorities. Improving the investment climate and improving the legislative base in the field of building a positive effect on quality of life, promote the free movement of goods, people and capital across borders. They also contribute to the mobilization of local resources and increase of efficiency of their use, unite efforts to solve joint problems in the development of infrastructure objects of Ukraine.*

Public authorities, business community plays an important role in the development strategy of our country's infrastructure objects. Their cooperation facilitates the mobilization of domestic resources of the territory, the definition and implementation pilot projects to attract financial resources and investment. Such an approach requires the establishment of regional and local units of interaction, organization of coalitions between different interest groups, the creation of effective decision-making, involving cross-border cooperation, development of public-private partnership for effective institutional and financial support for the development of infrastructure objects in Ukraine under the European integration process.

The state support of development of infrastructure objects provides an opportunity to regions of the country to participate directly in these projects. Besides organization development and initial selection of projects, regional authorities are members of their co-financing, provide activity monitoring system within its jurisdiction, which helping to attract investors in domestic transport and logistics sector, improving the competitiveness of our enterprises in the European market of transport and logistics services.

Key words: *infrastructure projects, development, role, cross-border cooperation, financial support.*

Referances

1. Kontsepsiya rozvitiya transportno-dorozhnoho kompleksa Ukrayinu na srednesrochnuyi period I do 2020 hoda [Elektronnyy resurs] // Rezhum dostypu: <http://mintrans.gov.ua/mintrans/control/uk/publish>.
2. Zhyrba I. Transkordonne spivrobitnytstvo krayin Tsentralnoyi ta Shidnoyi Yevropy v umovach rozshyrennoho YS (pytannya teorii ta praktyky): monohrafiya / I. Zhyrba. – Kxmel'nyts'kyi : KHNU, 2008. – 311 s.
3. Rybchuk A. Hlobal'na vyrobnycha infrastruktura svitovoho hospodarstva: teoriya i praktuka: Monohrafiya / A. Rubchuk – Drohobuch : Vumir, 2009. – 436 s.
4. Filipenko A. Mizhnarodni torhovel'ni zvyazku Ukrayinu: henezus i struktura. [Navch. Posibnuk] / A. Filipenko. – K. : Znannya Ukrayinu, 2008. – 223 s.
5. Shnurkov O. Peredumovu ta naslidku stvorenniya pohlublennoyi zonu vil'noyi torhivli mizh Ukrayinoyu ta YS / Oleksandr Shnurkov // [Elektronnyy resurs]. – Ruzhum dostupu: www.iir.kiev.ua/press.

РОЛЬ РАЗВИТИЯ ИНФРАСТРУКТУРНЫХ ОБЪЕКТОВ УКРАИНЫ В ТРАНССТРАНИЧНОМ СОТРУДНИЧЕСТВЕ

Яремович П. П.

Кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры «Менеджмент внешнеэкономической деятельности» Киевского экономического института менеджмента.

Аннотация. *В условиях глобализации мирового хозяйства, развитие инфраструктурных объектов в Украине приобретает новые приоритетные направления, толчком для чего есть практические действия украинской власти. Улучшение инвестиционного кли-*

мата, совершенствование законодательной базы в области строительства положительно влияют на качество жизни населения, способствуют свободному движению товаров, людей капиталов через границу. Они также способствуют мобилизации местных ресурсов и повышению эффективности их использования, объединяют усилия для решения общих проблем в развитии инфраструктурных объектов Украины.

Важную роль в реализации стратегии развития инфраструктурных объектов нашей страны играют органы государственной власти, бизнес, общественность. Их сотрудничество способствует мобилизации внутренних ресурсов территорий, определение и реализация пилотных проектов, привлечение финансовых ресурсов и инвестиций. Такой подход требует создания региональных и местных звеньев взаимодействия, организации коалиций между различными группами интересов, создание эффективных систем принятия решений, привлечение к трансграничному сотрудничеству, развитие государственно-частного партнерства с целью эффективного институционального и финансового обеспечения развития инфраструктурных объектов в Украине в условиях евроинтеграционных процессов.

Государственная поддержка развития инфраструктурных объектов дает возможность регионам страны брать непосредственное участие в таких проектах. Кроме организации разработки и первичного отбора проектов областные органы власти становятся участниками их софинансирования, обеспечивают деятельность системы мониторинга в пределах своей компетенции, способствуют привлечению инвесторов в отечественный транспортно-логистический сектор, повышают конкурентоспособность наших предприятий на европейском рынке транспортно-логистических услуг.

Ключевые слова: инфраструктурные объекты, развитие, роль, трансграничное сотрудничество, финансовое обеспечение.